

Lessebo kommun
info@lessebo.se

2023-02-01
1 (19)
Dnr-2022:7015

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av
Nyängskolan, grundsär
belägen i Lessebo kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier hos Nyängskolan, grundsär uppfylls i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Undervisning

Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor bör se till att lärarna planerar och genomför undervisningen på ett sådant sätt att alla elever kan utmanas på den nivå de är, för att eleverna ska nå så långt som möjligt i deras progression

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar *i flera delar* för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med sin personal planera ett arbete, både på kort och lång sikt, där studie- och yrkesvägledaren ingår, för att öka alla elevers förutsättningar till ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver *i hög utsträckning* ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer *i flera delar* skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområde finns.

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar och analyser av grundsärskolans resultat

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 20230818 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund

Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr:2022:7015) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

Grundsärskola:

Utbildningens utformning och syfte: 1 kap. 4, 5, 9–10 §§ skollagen (2010:800).

Rektors pedagogiska ansvar och ansvar för inre organisation och för personalen: 2 kap. 9–10 och 34 §§ skollagen.

Systematiskt kvalitetsarbete enhetsnivå: 4 kap. 4–7 §§ skollagen.

Rektorns ansvar för att tillhandahålla flexibel, tidsenlig och tillgänglig utbildning: 11 kap. 2-3, 5, 8, 13 § skollagen.

Läroplan för grundskolan (Lgrsär22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2

Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3

Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och

2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att rektorn kontinuerligt följer upp och analyserar undervisningens kvalitet och att syftet med utbildningen uppfylls. Detta sker utifrån en bred bedömning av genomförande, förutsättningar och elevernas progression. Vidare visar granskningen att rektorn leder och organiserar arbetet så att det skapas en tillgänglig lärmiljö där eleverna har möjlighet att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt grundskolans ämnen. Granskningen visar även att rektorn ser till att undervisande lärare och övrig personal har den kompetens som krävs och får den kompetensutveckling och det stöd som behövs.

Rektor följer upp och analyserar undervisningens kvalitet samt genomför förbättringsåtgärder

Granskningen visar att rektorn kontinuerligt följer upp och analyserar undervisningens kvalitet och att syftet med utbildningen uppfylls. Både rektorn, biträdande rektorn och specialpedagog gör regelbundna lektionsobservationer samt verksamhetsbesök för att skaffa sig en bred bild av undervisningens genomförande som därefter ligger till grund

för insatser på organisation-, grupp- och individnivå. Rektorn följer elevernas progression via skolans digitala system för dokumentation, vilket sker i matrisform på lärplattformen samt vid elevhälsomöten och stadiekonferenser. Det framkommer i intervjuer med både elevassistenter och lärare att rektorn aktivt tar del av matriserna innehållande elevernas kunskapsutveckling och ställer frågor till lärarna kring elevernas utveckling kopplat till utbildningens syfte. Två gånger per läsår leder rektorn stadiekonferenser där alla elever går igenom för att följa elevernas progression, både kunskapsmässigt och socialt, samt ser över om något behöver justeras gällande hjälpmedel, extra anpassningar och särskilt stöd. Därtill följer rektorn upp och analyserar elevernas upplevelse av trygghet och utifrån analys tas beslut om eventuella förändringar för att förbättra situationen för eleverna. Bland annat har man ökat vuxennärvaron på rasterna och i ombytessituationerna innan och efter idrotten. Innan varje terminsavslut genomför rektorn en terminsutvärdering med alla pedagoger där svaren och åsikterna är en del av underlaget för kommande planering av resurser och kompetensutveckling. Av intervju med lärare framgår det att terminsutvärderingarna är breda och framåtsyftande samt att insatser sätts in utifrån de svar som rektorn får in. Exempelvis ställs frågor kring eventuella skillnader i pojkar och flickors resultat, skillnader mellan svenska och svenska som andra språk, samarbete mellan lärare och elevassistenter samt hur pedagogerna får elever att utvecklas kunskapsmässigt. Utifrån analys av bland annat terminsutvärderingarna har rektor identifierat tre utvecklingsområden och upprättat en handlingsplan som löper över tre år.

Rektorn leder och organiserar för att skapa en god lärmiljö

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar arbetet så att det skapas en tillgänglig lärmiljö där eleverna har möjlighet att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt grundskolans ämnen. Rektor har tillsammans med personal utformat en fysisk och pedagogisk miljö som skapar möjligheter till god lärmiljö. Inför skolflytten inventerades och anpassades den fysiska miljön utifrån elevernas behov och förutsättningar. Därtill har rektorn utvecklat den pedagogiska miljön genom stödstrukturer och lärverktyg. Av inskickat material samt flertalet av intervjuerna framgår att lärarna arbetar med en gemensam pedagogisk struktur som bland annat innefattar gemensamt bildstöd i alla klassrum. Både vid intervju med lärare samt med personal från elevhälsan framkommer det att det gemensamma bildstödet skapat en större samsyn hos personalen samt att eleverna blivit trygga av strukturen. Det finns även goda möjligheter för individanpassningar och flexibiliteten är stor inom verksamheten. Exempelvis har rektorn möjliggjort att elever kan studera en kombination av ämne och ämnesområde. Därtill kan elever som studerar inriktning ämnesområde och studerar estetisk verksamhet undervisas tillsammans med elever

som studerar inriktning ämne under deras musiklektioner då det är positivt för deras sociala utveckling. Liknande exempel finns inom matematikundervisningen och verklighetsuppfattning där elever läser tillsammans trots att de läser olika inriktningar för att det gynnar deras sociala utveckling.

Rektorn skapar möjligheter för kompetensutveckling genom kontinuerlig kartläggning av personalens behov

Granskningen visar att rektorn ser till att undervisande lärare och övrig personal har den kompetens som krävs och får den kompetensutveckling och det stöd som behövs. Av intervjuer med lärarna och rektor framgår att rektorn kartlägger personalen kompetensbehov systematiskt, genom bland annat terminsutvärderingar och riktade frågor om kompetensbehov på medarbetarsamtal. Kompetensutvecklingsinsatser har, efter en analys av personalens och verksamhetens behov, satts in för hela kollegiet gällande tecken som stöd samt ett kommunövergripande arbete med språkutveckling pågår. Det har även skett kompetensutveckling i form av uppstarts dagar för ny personal där man på skolenheten haft föreläsningar om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Rektorn berättar även att hen träffar all personal från grundskolan som undervisar i de praktiskestetiska ämnena i grundsärskolan för att ge de lärarna information vad det innebär att undervisa elever med intellektuell funktionsnedsättning. Därtill tar rektorn in personalens synpunkter gällande önskemål om placering inom enheten genom medarbetarsamtal och terminsutvärderingar och inför varje läsår placeras lärare efter sin ämnesbehörighet, elevgruppens behov och personalens önskan.

Av intervjuer med lärarna, rektorn och inkommen dokumentation framgår att antalet legitimerade lärare med behörighet för skolformen är låg på skolenheten. Trots att det finns möjlighet till stöd från rektorn och huvudmannen om lärare önskar utbilda sig till speciallärare med inriktning utvecklingsstörning, framkommer i intervju med lärare att dessa möjligheter inte kommunicerats tydligt till dem. Skolinspektionen vill i detta sammanhang framhålla vikten av att rektorn tydliggör hur förutsättningarna ser ut för lärare som vill läsa vidare och att rektorn fortsätter att arbeta för att alla lärare ska ha formell behörighet för skolformen.

Undervisning

Författningsstöd

Grundsärskola:

Utbildningens syfte: 1 kap. 4 § skollagen.

Elevers utveckling mot målen: 3 kap. 2 § skollagen.

Grundsärskolans utformning och syfte: 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.

Strukturerad undervisning: 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8

Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att undervisningen utgår från en tydlig och gemensam struktur vilken är välkänd för eleverna och som ger utrymme för både gemensamt lärande och individuellt arbete. Vidare visar granskningen att lärarna utformar sin undervisning på ett sätt som både ger variation i arbetssätt och metoder samt anpassas efter elevernas förutsättningar, men undervisningen kan vidareutvecklas i syfte att utmana alla elever så att det gynnar deras progression. Det saknas en tydlig differentiering av undervisningen bland eleverna i de lägre stadierna i syfte att stimulera de starkaste eleverna att utmanas i sin progression.

Undervisningen är välstrukturerad och möjliggör för såväl individanpassning som samarbete

Granskningen visar att undervisningen utgår från en tydlig och gemensam struktur vilken är välkänd för eleverna och som ger utrymme för både gemensamt lärande och individuellt arbete. Exempelvis finns det vid lektionsstart uppsatt bildstöd som visar vad som ska ske under lektionen och i vilken ordning. Vid observationstillfällen väljer lärarna att ta ner bildstödet när momentet har genomförts alternativt flytta en markör för att markera vilket moment eleverna nu arbetar med. Strukturen bidrar till en trygghet och förutsägbarhet hos eleverna vilket eleverna även nämner i intervjuerna. I intervjuer med elever och lärare framkommer det att elever ges möjlighet att lära tillsammans, men att det även finns uppgifter som är individanpassade. Eleverna

berättar att de både lär sig allihop tillsammans i hela gruppen, men även i par och enskilt. När Skolinspektionen genomförde observationer sågs detta tydligt på musiklektionen då den hade inslag av både gemensamt lärande och individuellt arbete utifrån sång, motorikövningar, spel på olika instrument samt arbete kring en känd musiker.

Undervisningen är varierad, men kan utvecklas ytterligare i syfte att utmana eleverna i deras progression

Granskningen visar att lärarna utformar sin undervisning på ett sätt som både ger variation i arbetssätt och metoder samt anpassas efter elevernas förutsättningar, men undervisningen kan vidareutvecklas i syfte att utmana alla elever så att det gynnar deras progression. Vid intervjuer med elever, lärare och elevassistenter ges en gemensam bild av att lektionerna består av olika moment, vilket även ses på de lektioner som Skolinspektionen observerar. Exempelvis så inleds flertalet lektioner med en gemensam aktivitet för att klargöra syfte och innehåll av lektionen. Därefter arbetar eleverna med uppgifter, både enskilt och tillsammans, för att sedan ha en paus och avslutningsvis arbeta praktiskt med samma område som man tidigare arbetade med teoretiskt. Lärare och elevassistenter beskriver i intervjuer att de upprätthåller elevernas motivation genom att ha olika aktiviteter under lektionen och personalen använder sig av konkreta exempel som eleverna har i sin vardag för att underlätta för eleverna. Både elever, elevassistenter och lärare beskriver att rörelsepåuser, som både kan bestå av pulshöjande aktiviteter eller yoga, skapar bättre förutsättningar för lärande. Dessa pauser sågs under flertalet av de observerade lektionerna.

Eleverna beskriver i intervju att de snabbt får stöd av personalen om de önskar hjälp, vilket eleverna visar genom att räcka upp handen. Elevassistenterna och lärarna ger många olika exempel på hur de får eleverna att komma igång och bibehålla sitt engagemang för skolarbetet. Det handlar exempelvis om att skifta fokus hos eleverna eller att ge dem skrivhjälp. Förutom det aktiva lärarstödet används individanpassade hjälpmedel såsom stressbollar, personligt schema och hörselkåpor parallellt med de hjälpmedel som används för hela gruppen såsom tidshjälpmedel, tecken som stöd och lektionsstruktur på tavlan. I intervjuer med elever, elevassistenter samt lärare framkommer det att eleverna har olika läromedel, men att de även har gemensamma aktiviteter med lärandet i fokus. Dock framkommer det att lärare i vissa ämnen har svårt att differentiera undervisningen på ett sätt som gynnar de eleverna som kommit långt i sin utveckling. Lärare planerar nivån på undervisningen så att alla elever i gruppen kan vara med, vilket begränsar vissa elevers möjligheter till att utmanas och utvecklas så långt som möjligt. Enligt lärarna beror det oftast på att man är för få

vuxna i klassrummet. Detta kunde även ses vid några av lektionsobservationerna bland de yngre eleverna som gjordes av Skolinspektionen. Elevhälsan och rektorn beskriver att de sett i sina observationer att personal ibland stannar länge hos enskilda elever vilket kan missgynna gruppen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor bör se till att lärarna planerar och genomför undervisningen på ett sådant sätt att alla elever kan utmanas på den nivå de är, för att eleverna ska nå så långt som möjlig i deras progression.

Granskningen visar att det finns elever i vissa grupper som inte utmanas i tillräckligt hög grad då undervisningen i huvudsak planeras och genomförs på en och samma nivå. Detta kan i förlängningen försvåra elevers möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Av skollagen 3 kap. 2 § framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av skollagen 11 kap. 2 § framgår vidare att grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa. I läroplanen för grundsärskolan står det vidare att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga¹.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och lärarna utvecklar arbetet med att utmana alla elever i undervisningen. Det kan handla om att initiera pedagogiska diskussioner och kollegialt utbyte i syfte att utveckla arbetet med individanpassningar, differentierad undervisning och utmanande uppgifter för alla elever. Därtill är det av

¹ Läroplan för grundsärskolan (Lgrs 22) 2.2 Kunskaper

stor vikt att rektorn följer upp att dessa kollegiala diskussioner leder till avtryck i undervisningen så att alla elever gynnas.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

Grundsärskola:

Utbildningens utformning och syfte samt hänsyn till barnets bästa: 1 kap. 4–5 och 10 §§ skollagen.

Elevers utveckling mot målen: 3 kap. 2 § skollagen.

Trygghet och målinriktat arbete mot kränkande behandling: 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ skollagen.

Grundsärskolans syfte: 11 kap. 2 § skollagen.

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i flera delar* för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att skolan bedriver ett systematiskt och aktivt arbete med att skapa trygghet där möjlighet till social gemenskap förekommer även utanför elevens egen undervisningsgrupp. Vidare visar granskningen visar att det sker vissa aktiviteter utanför skolan för att ge eleverna förutsättningar till ett aktivt deltagande i samhällslivet, men att det inte finns ett planerat arbete för skolans samtliga elever där även studie- och yrkesvägledare ingår i planeringen.

Skolan har ett aktivt arbete med att skapa trygghet

Granskningen visar att skolan bedriver ett systematiskt och aktivt arbete med att skapa trygghet där möjlighet till social gemenskap förekommer även utanför elevens egen undervisningsgrupp. I intervjuer med elever, lärare, elevassistenter, personal från elevhälsan och rektorn framkommer att skolan genomför ett kontinuerligt arbete med att ta reda på hur elever upplever trygghet samt analyserar materialet för att sätta in träffsäkra och förebyggande insatser. Arbetet består både av trygghetsvandringar samt av enskilda elevenkäter som genomförs av rektorn. Det görs även elevenkäter efter schemabrytande aktiviteter i syfte att undersöka elevernas

upplevelse av trygghet när de haft aktiviteter som avvikit från schemat. Utifrån analys har skolan gjort förbättringar för att öka tryggheten, såsom draperi i duschutrymmena samt ökad vuxennärvaro på rasterna.

Av intervjuer med elever, elevassistenter och lärare framgår vidare att skolan ser till att eleverna har aktiviteter med andra elever utöver sina klasskamrater. Eleverna berättar att de deltagit i aktivitetsdagar med grundskolan, så som skoljogg och friluftsdag samt att de besöker och handlar i caféet som finns i närliggande grundskola. Eleverna i årskurs 7–9 har en del av sin undervisning tillsammans med eleverna på gymnasiesärskolans individuella program och även gemensamma ytor vid till exempel rast.

Skolan saknar ett planerat och systematiskt arbete för alla elever i grundsärskolan där studie- och yrkesvägledare ingår i planeringen av arbetet

Granskningen visar att det sker vissa aktiviteter utanför skolan för att ge eleverna förutsättningar till ett aktivt deltagande i samhällslivet, men det finns inte ett planerat arbete för skolans samtliga elever där även studie- och yrkesvägledare ingår i planeringen. Idag sker aktiviteter i samhället beroende av vad lärarna och elevassistenterna planerar i respektive ämne och ämnesområde. I intervjuer ger lärare, elevassistenter och rektorn exempel på besök i närsamhället såsom besök i simhall och på bibliotek. I dessa aktiviteter finns vissa inslag som bidrar till att eleverna får utveckla sin förmåga att leva i en mer digitaliserad omvärld, till exempel genom att de får erfarenhet av olika betalningslösningar så som swish och kortbetalning vid besök i affär samt informationssökning vid biblioteksbesök. Det arbetet som görs för att eleverna ska bli delaktiga i samhället är dock beroende av vad enskilda lärare planerar in och det finns inget planerat arbete som bedrivs systematiskt. I intervju med lärarna framkommer att de inte känner till att det finns någon plan för detta arbete där studie- och yrkesvägledaren är delaktig. Det finns en studie- och yrkesvägledare, men hen har mest arbetat med prao samt samtal inför gymnasievalet. I intervjun med både rektorn samt huvudmannen framkommer också att det planerade arbetet för att möjliggöra att eleverna blir aktiva samhällsmedborgare behöver prioriteras och byggas upp. Det har funnits men av olika anledningar avstannat.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med sin personal planera ett arbete, både på kort och lång sikt, där studie- och yrkesvägledaren ingår, för att öka alla elevers förutsättningar till ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Granskningen visar att det inte finns ett systematiskt arbete, där studie- och yrkesvägledare ingår, för att alla elever i grundsärskolan ska få ta del av aktiviteter som gynnar deras möjlighet att bli aktiva samhällsdeltagare. Det är viktigt att studie- och yrkesvägledarens bidrar med sin kompetens till lärarna kring förändringar i arbetsliv, olika yrkes kompetenskrav och olika utbildningsvägar tidigt i elevernas skolgång då framtida vuxenliv grundläggs tidigt.

Av skollagen 2 kap. 29 § framgår att elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av 11 kap. 2 § skollagen framgår vidare att utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling, förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Av läroplanen för grundsärskolan framgår bland annat att alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med arbets-, förenings- och kulturliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö och bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund. Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med sin personal samt studie- och yrkesvägledare utarbetar en plan som ser till att eleverna i samtliga årskurser får konkreta erfarenheter av närsamhällets arbets-, förenings- och kulturliv. I arbetet bör också finnas perspektiv på hur eleverna får göra val utan att begränsas av traditionella föreställningar om kön. Eftersom en studie- och yrkesvägledare har särskild kunskap om förändringar i yrkeslivet, olika kompetenskrav och utbildningsvägar spelar dennes medverkan en viktig roll i skolans arbete med att förbereda eleverna för ett aktivt och självständigt vuxenliv. Även om studie- och yrkesvägledaren själv inte leder alla aktiviteter behöver hen handleda lärarna i planeringen av arbetet och vara ett stöd i genomförandet. Detta så att eleverna i grundsärskolan ges goda möjligheter att under hela sin skolgång få praktiska erfarenheter av samhällets yrkesliv men även

² Läroplanen för grundsärskolan 2.6 Skolan och omvärlden

insikt i närsamhällets föreningsliv samt ta del av kulturutbud. Huvudmannen behöver bistå med rätt förutsättningar för rektorn att kunna genomföra arbetet.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

Grundsärskola:

Likvärdig utbildning och rektors ansvar: 1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§ skollagen.

Elevers utveckling mot målen och arbete med extra anpassningar och särskilt stöd: 3 kap. 3, 5 och 7 §§ skollagen.

Grundsärskolans utformning och syfte: 11 kap. 2, 3, 5 och 11 skollagen.

Utvecklingssamtal och individuell studieplan: 11 kap. 15–16 a §§ skollagen.

Betygsättning: 11 kap. 17, 19–23 §§ skollagen.

Bedömningsstöd: 10 kap. 11 § skolförordningen.

Lgrsär22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver *i hög utsträckning* ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att skolan har ett välutvecklat arbete kring bedömning av elevernas kunskaper samt att återkoppling till eleverna sker kontinuerligt och framåtsyftande. Vidare visar granskningen visar att lärarna har goda förutsättningar att samverka i bedömningsfrågor och betygsättning genom strukturerade schemalagda mötestider samt avsatt tid inför betygsättning med förberedda bedömningsfrågor som stöd.

Lärarna bedömer fortlöpande elevernas kunskaper och använder bedömningarna i syftet att utveckla undervisningen

Granskningen visar att skolan har ett välutvecklat arbete kring bedömning av elevernas kunskaper, att återkoppling till eleverna sker kontinuerligt och framåtsyftande samt att bedömningarna blir ett redskap för att utvärdera undervisningen. I intervju med både elever, elevassistenter och lärare framkommer att lärarna arbetar metodiskt och medvetet med direkt muntlig återkoppling till eleverna under lektionerna då det är det mest gynnsamma för elevgruppen. Lärarna använder

vid behov bildstöd samt konkreta exempel för att tydliggöra och återkoppla elevernas progression på ett ändamålsenligt sätt. Till exempel visar lärarna elevers progression genom att visa för eleverna vad de kan nu i jämförelse med vad de kunde för en månad sedan. Av intervju med lärare, elevassistenter och rektorn samt i inskickat material framgår att varje elev har två mentorer för att stärka mentorskapet runt hela elevens skolsituation och att det bland annat är ett gott stöd i arbetet med bedömning. Varannan vecka har mentorerna mötestid med varandra vilken används till avstämning och bedömning kring elevernas utveckling. Skolan har ett digitalt system där lärarna fyller i elevernas kunskapsutveckling i matriser vilket elever och deras vårdnadshavare kan ta del av. Förutom detta, finns ett tydligt arbete med att på utvecklingssamtalet arbeta med återkoppling och planering framåt för elever. I intervju med rektorn och representanter för huvudmannen samt i inskickat material framkommer att rektorn tillsammans med tjänstemän på förvaltningen arbetat fram en ny matris där elevernas måluppfyllelse ska kunna följas under hela skolgången för att elevens progression ska bli än tydligare. I intervju med lärare framkommer att lärarna använder bedömningarna av elevernas kunskapsutveckling i syfte att utveckla och anpassa sin undervisning. Det handlar exempelvis om att lärarna skapar material efter vad eleverna visat att de kan. Vidare framkommer att Skolverkets bedömningsstöd ger lärarna ett kvitto på hur deras undervisning passar eleverna och ger lärarna förutsättningar till att förändra den.

Lärarna har goda förutsättningar för samverkan och samsyn i bedömningsfrågor och betygsättning

Granskningen visar att lärarna har goda förutsättningar att samverka i bedömningsfrågor och betygsättning. Av intervjuer med lärare framgår att det finns strukturerade schemalagda mötestider samt avsatt tid inför betygsättning med förberedda bedömningsfrågor som stöd. Lärarna berättar att de får ett underlag med bedömningsfrågor att utgå ifrån inför sina gemensamma träffar innan betygsättning. Parallellt med detta fyller de även i elevernas matriser. Det framkommer i intervju med elevassistenter, lärare och rektorn att både mentorstid och arbetslagstid används som forum där elevernas utveckling och progression diskuteras. I intervju med lärarna framkommer också att de sambedömer.

Vidare visar granskningen att skolan nyligen har startat upp ett samarbete med en annan grundskola i en annan kommun i syfte att ytterligare stärka bedömarkompetensen. I intervju med elevassistenter, lärare och rektorn framkommer att samarbetet innebär sex träffar under pågående läsår och att samarbetet mynnat ut i strukturerade samtal gällande kursplanens värdeord och bedömning. Rektorn berättar att innehållet på dessa träffar utgår från personalens önskemål och behov

som sedan sammanställts av skolornas båda rektorer. Vid dessa träffar ses lärare från de båda skolorna i en grupp samt elevassistenter i en annan grupp i syfte att samtalen ska utgå från de olika professionerna och deras uppdrag. Det initierade samarbetet mellan skolorna är en aktiv åtgärd utifrån skolans kompetensutvecklingsplan där ett av målen är att pedagogerna ska ha gemensam syn på bedömning.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

Grundsärskola:

Huvudmannens ansvar att för en likvärdig utbildning som uppfyller syftet och tar hänsyn till barnets bästa: 1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a §§ skollagen.

Kompetens för rektor, lärare och elevhälsa: 2 kap. 11–13, 18, 25 och 29 §§ skollagen (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Ansvar för kompetensutveckling, flexibilitet, lokaler och utrustning: 2 kap. 34–36 §§, 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.

Systematiskt kvalitetsarbete huvudmannanivå: 4 kap. 3 och 8 §§ skollagen.

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer *i flera delar* skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområde finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att huvudmannen ger rektorn och skolenheten anpassat stöd utifrån identifierade behov. Vidare visar granskningen att huvudmannen bidrar och underlättar samverkan mellan grundsärskolan och grundskolan. Granskningen visar också att huvudmannen långsiktigt och medvetet skapar förutsättningar som främjar god undervisning och leder till en tillgänglig lärmiljö. Huvudmannen följer också upp grundsärskolans verksamhet men gör i begränsad omfattning självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet.

Huvudman förser rektorn och skolenheten med behovsanpassat stöd i syfte att utveckla skolenheten

Granskningen visar att huvudmannen ger rektorn och skolenheten anpassat stöd utifrån identifierade behov. I intervju med rektorn och huvudmannens representanter framkommer att rektorn erbjuds behovssamtal utöver de regelbundna möten som

sker varje vecka med rektorskollegor samt ledningsmöte med förvaltningsledningen. I behovssamtalen kan rektorn lyfta olika typer av frågor med biträdande förvaltningschef inom de områden rektorn har behov av råd eller uppbackning. Exempelvis har biträdande verksamhetschef fungerat som bollplank ock kritisk vän gällande organisationen med anledning av att skolan expanderat och mycket ny personal har anställts. Vidare framgår vid båda ovan nämnda intervjuer att det sker utmanande och framåtsyftande samtal mellan kommunens rektorer och skolchef i ledningsgruppen, skuggning av rektorskollega, opponering på andra skolenheters kvalitetsarbete samt uppmuntrande stöd till rektorn att delta i nätverk i syfte att utveckla kunskaper och utbyta erfarenheter.

Granskningen visar att huvudmannen bidrar och underlättar samverkan mellan grundsärskolan och grundskolan. I intervju med representanter för huvudmannen framkommer att det finns ett väl underbyggt syfte med att placera skolans olika stadier i närheten av två grundskolor då det underlättar samverkan mellan skolformerna samt att möjliggöra lättillgängliga arenor där eleverna i grundsärskolan möter elever från andra undervisningsgrupper än sina egna, till exempel i matsal och elevcafé. Denna fysiska och organisatoriska närhet möjliggör en flexibilitet för eleverna vad gäller att läsa en kombination av ämne och ämnesområde. I intervju med rektorn framgår även att samarbetet med grundskolans rektorer är välfungerande och bidrar till ökad flexibilitet. Vidare framkommer det i intervjun att huvudmannen har tagit fram stödmaterial och riktlinjer som ska användas vid övergångar mellan stadier och till gymnasiesärskolan, vilket även lyfts fram i rektorsintervjun. Det finns även ett systematiskt arbete att säkerställa att eleverna är mottagna i rätt skolform, vilket sker i årskurs två, fem och åtta och hanteras av centrala barn- och elevhälsan. Vidare beskrivs att det finns flera funktioner som arbetar med att underlätta kontakterna med omgivande samhälle efter elevernas skolgång. På förvaltningen finns exempelvis en anställd som har ansvar för att ha kontakt med närliggande företag, skolans kurator är ansvarig för kommunalt aktivitetsansvar och det finns ett samarbete med daglig verksamhet. Utöver detta finns det en lokal strategisk överenskommelse i Lessebo kommun som är kopplad till en strategisk överenskommelse i Kronobergs län för att stödja ungdomarna efter sin skoltid.

Huvudmannen skapar förutsättningar för en god undervisning men behöver utveckla arbetet med att göra självständiga bedömningar

Vidare visar granskningen att huvudmannen långsiktigt och medvetet skapar förutsättningar som främjar god undervisning och leder till en tillgänglig lärmiljö. Av intervjuer framgår att det finns en plan gällande att bygga mer ändamålsenliga lokaler till de yngre eleverna än de tillfälliga paviljongerna som eleverna befinner sig i idag

som ett led i att utveckla den fysiska miljön. Huvudmannen har också tagit fram en anpassad plan för verksamheten gällande digitala verktyg, vilken inte är densamma som för grundskolan. Exempelvis är det verksamhetens behov samt enskilda elevers behov som ska styra vilka lärverktyg som ska användas i jämförelse med grundskolan där det finns en styrd fördelning av digitala enheter. I intervjun med representanter för huvudmannen framkommer det att huvudmannen utifrån skolenhetens behov också avsatt medel för kompetensutveckling för utbildning av lärare till speciallärare med inriktning utvecklingsstörning.

Granskningen visar att huvudmannen följer upp grundsärskolans verksamhet genom att ta del av skolans fyra kvalitetsrapporter och har kvalitetsdialoger, men gör i begränsad omfattning självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet. Av intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen framgår att huvudmannen tar del av de fyra kvalitetsrapporterna som rektorn lämnar in och sammanställer dem till en övergripande kvalitetsrapport tillsammans med kommunens övriga pedagogiska verksamheter. I de fyra kvalitetsrapporterna finns information om resultat, förutsättningar och rektorns bedömningar av måluppfyllelsen. Huvudmannen tar även del av skolans anmälningar om kränkande behandling, klagomål och frånvarostatistik. I kvalitetsdialogerna diskuteras både verksamhetens styrkor och utmaningar och man resonerar gemensamt om relevanta insatser på enheten. I kvalitetsdialogerna deltar även nämndens ordförande. I intervju med huvudmannen framkommer att de kommit fram till att skolenheten bedriver en verksamhet med starkt elevfokus där man vågar anpassa och göra annorlunda för att eleverna ska nå så långt som möjligt. Vidare har huvudmannen identifierat rektors goda förmåga att ha en långsiktighet i skolans utvecklingsområden och förmåga att hålla i målen över tid. Däremot framkommer det att huvudmannens bedömning av grundsärskolans resultat och analys är begränsad och beskrivs i mycket liten omfattning i *Kvalitetsuppföljningsrapporten*. De slutsatser som lyfts fram är istället generella för kommunens förskolor och grundskolor och i många avsnitt saknas grundsärskolan helt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar och analyser av grundsärskolans resultat

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen bedriver ett visst systematiskt kvalitetsarbete för grundsärskolan i kommunen, men att huvudmannen i begränsad utsträckning gör egna bedömningar av verksamhetens resultat. Huvudmannen förlitar sig på den uppföljning och analys som rektorn gör. Därmed överlämnar huvudmannen stort ansvar för analysarbetet till rektorn och hans personal, vilket försvårar huvudmannens reella möjligheter att göra bedömningar av verksamhetens kvalitet och utifrån det besluta om relevanta förbättringsåtgärder som kan bidra till att höja verksamhetens kvalitet.

Av 4 kap. 3 § skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska, på huvudmannanivå, systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Av Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete framgår det att ett av målen med analysarbetet är att identifiera faktorer som påverkar måluppfyllelsen och som kan utgöra utgångspunkter för utvecklingsarbetet. I arbetet med att hitta relevanta förklaringar till måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen hittar sätt att underbygga sina förklaringar med empiriska belägg som innehåller faktorer som huvudmannen kan påverka. Huvudmannen bör även söka förklaringar relaterade till hur skolornas faktiska organisation och arbete bedrivs.³

Skolinspektionen rekommenderar huvudmannen att utveckla arbetet med att göra självständiga bedömningar och analyser av grundsärskolans verksamhet. Huvudmannen bör inför till exempel kommande verksamhetsdialoger analysera de underlag som finns av skolans resultat samt elevernas upplevelse av trygghet i syfte att kunna ställa fördjupade frågor till rektorn om vilka delar av läroplanen som verksamheten är bättre respektive sämre på att leva upp till samt hur huvudmannen kan stödja arbetet vidare. Huvudmannen bör även i sin analys utveckla sitt sätt att följa upp verksamheten ur ett bredare perspektiv. Det kan röra sig om att få svar på om verksamheten erbjuder goda möjligheter till flexibel utbildning och hur samverkan med arbetslivet ser ut. Det bredare perspektivet behövs för att huvudmannen ska kunna göra självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet och om syftet med utbildningen uppfylls och utifrån dessa vidta de åtgärder som behövs.

³ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2012) *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet* s. 11-23, 20-34.

På Skolinspektionens vägnar

X Jenny Fahlman	X Maria Lundin
Jenny Fahlman	Maria Lundin
Beslutsfattare	Föredragande
Signerat av: Jenny Fahlman	Signerat av: Maria Lundin

Jenny Fahlman	Maria Lundin
---------------	--------------

I handläggningen av ärendet har även utredare Sandra Andersson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 5 lektionsobservationer.
- 3 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn.
- En intervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 19 oktober 2021 och den 20 oktober 2021 samt genomförde digitala intervjuer 13 oktober och 18 oktober. Besöket genomfördes av Maria Lundin och Sandra Andersson.

Nyängskolan, grundsär, är en grundsärskola för elever i årskurs 1-9. Det går 23 elever på skolan, 17 elever i årskurs 1 – 6 och 6 elever i årskurs 7 – 9.

Rektor har arbetat som rektor på skolan sen januari 2018.